

LÉČBA UROGENITÁLNÍ TUBERKULÓZY EX JUVANTIBUS

Jestliže přetrvává závažné podezření na přítomnost urogenitální TB a výsledky mikrobiologických, histologických a kožních testů a vyšetření zobrazovacími metodami nejsou pozitivní či přesvědčivá, může být nutné stanovit diagnózu urogenitální TB ex juvantibus (stanovení diagnózy podle výsledků léčby). Podle stupně podezření dělíme tuto léčbu na dva typy.

U pacientů s nižším stupněm podezření je indikována léčba urologických obtíží antibiotiky neinhubujícími *Mtb* (např. fosfomycin, cefalosporiny, nitrofurantoin). Ustoupení obtíží svědčí spíše pro vyloučení urogenitální TB.

U pacientů s vyšším stupněm podezření je po dohodě multidisciplinárního týmu indikována léčba dvou až čtyřkombinací antituberkulotik, která inhibují *Mtb*, ale nepůsobí na běžné patogeny (isoniazid, kyselina paraaminosalicylová (PAS), prothionamid, ethionamid, ethambutol, pyrazinamid). Pozitivní klinická odpověď během dvou měsíců léčby svědčí pro diagnózu urogenitální TB (30).

LÉČBA UROGENITÁLNÍ TUBERKULÓZY

Antituberkulotická terapie

Základem správně provedené terapie je nepochybně kontinuita léčby, dobrá compliance léčby ze strany pacienta a dodržování návaznosti jednotlivých cyklů léčby. Pacient s urogenitální TB by měl absolvovat léčbu pomocí čtyřkombinace antituberkulotik v iniciační fázi léčby s dalším pokračováním podle typu a stupně postižení urogenitálních orgánů v minimálním celkovém rozsahu šesti měsíců.

Pokud se jedná o primoléčbu TB způsobené senzitivní *Mtb*, měla by být provedena léčba 1. linií antituberkulotik. Pokud se jedná o rezistentní *Mtb* nebo je přítomna nedostatečná tolerance na léčbu antituberkulotiky 1. linie nebo se jedná o recidivu onemocnění, je indikována léčba 2. nebo 3. linie.

Léčba izolované urogenitální TB se jinak zčásti liší od léčby plicní TB, a zejména v případě recidivujícího nebo rezistentního onemocnění. Z fluorochinolonů se doporučuje léčba pouze ofloxacinem a levofloxacinem. Moxifloxacin a sparfloxacín jsou vhodné pouze pro léčbu plicní TB. Pro léčbu pacientů s postižením pánevních orgánů je doporučeno užití PAS, při kterém byly zaznamenány vyšší hladiny prostaglandinů se svým protizánětlivým účinkem na postižené tkáně (16). V případě terapie amoxicilinem/kyselinou klavulanovou je vhodná kombinace s meropenemem nebo imipenemem, protože se při ní potencuje antituberkulózní efekt. Cycloserin je doporučován u pacientů s významnými komorbiditami a u těch, kteří trpí současně nespecifickými IMC (16). Pacienti se současnou HIV infekcí by měli být léčeni rifabutinem a nikoli rifampicinem.

Léčba amikacinem, streptomycinem a kanamycinem je u pacientů s urogenitální TB kontraindikována pro významnou podporu transformace tkáně s tuberkulózním zánětem do těžké fibrózy (16).

Na základě typu a rozsahu postižení urogenitálních orgánů existuje pět terapeutických režimů (Tab. 2):

Každý režim se skládá z iniciační fáze trvající 2–4 měsíce a pokračovací fáze. Dávky antituberkulotik jsou závislé na hmotnosti pacienta. Léčba se užívá každý den, u některých režimů pokračovací léčby se užívá 3× týdně. Léčbu antituberkulotiky lze aplikovat perorálně, ale většinou je hlavně v iniciační fázi preferována léčba parenterální pro svoji lepší compliance a nižší výskyt nežádoucích účinků.

Krátkodobé režimy (6–9 měsíců) lze použít u pacientů s urogenitální TB bez komplikací v oblastech, kde je příznivá epidemiologická situace. V případě komplikované urogenitální TB a v oblastech s nepříznivou epidemiologickou situací se doporučuje podávání léčby po dobu 9–14 měsíců čtyř- až pětikombinací antituberkulotik. MDR TB by měla být léčena nejméně 18 měsíců pětikombinací antituberkulotik.

Podpůrná terapie

Je užívána k minimalizaci nežádoucích účinků antituberkulotické terapie, ke snížení rozsahu fi-